

Vici-beurs voor Rens Vliegenthart

Onderzoek naar framen van onvrede

De boze burger is een begrip. Er zit veel onvrede in de samenleving. Politici maken gebruik van die onvrede en polarisatie. Populisme viert hoogtij. Maar hoe werkt dat precies? Hoe zetten politici de taal van de onvrede in en wat brengt dat teweeg? Hoogleraar Rens Vliegenthart gaat dat de komende vijf jaar uitzoeken.

Centraal begrip in het onderzoek is het zogeheten *discontent framing*. ‘Dat is een stijl van communiceren van politici, waarmee ze woorden geven aan ontevredenheid van burgers’, legt Vliegenthart uit. ‘Een element daarvan is het gebruik

Er wordt vaak gedacht dat boze burgers voor polarisatie zorgen. Maar is dat echt zo?

van populistische retoriek, wij-zij-tegenstellingen en het zich afzetten tegen de elite. Het gaat over hoe je door

taalgebruik onderwerpen presenteert en jezelf neerzet.’

‘Een tweede element is onaardige dingen zeggen over de ander’, gaat hij verder. Een derde is het gebruik van desinformatie of *fake news* of iemand daarvan beschuldigen. Bij *discontent framing* komen een of meerdere van deze elementen voor.

Ik wil begrijpen hoe dat eruit ziet, welke politici dat doen en of het per onderwerp verschilt wat de effecten zijn op burgers en op de politieke besluitvorming.’

Vliegenthart en zijn team gaan dat onder meer onderzoeken door heel veel uitingen van politici te analyseren. ‘Handmatig, maar ook met computermethodes. We kijken daarbij naar drie arena’s: de social media, de traditionele media en de politieke arena van partijprogramma’s,

Rens Vliegenthart • Foto Duncan de Fey

kamervragen en debatten. Het gaat om honderdduizenden, zo niet miljoenen uitingen. Het betere *number-crunching* dus. Daarnaast gaan we enquêtes houden en experimenten uitvoeren.’

Klimaatverandering

Vliegenthart kijkt daarbij naar drie thema’s: klimaatverandering, corona en immigratie. Dit zijn volgens hem typische polarisatie-onderwerpen die door politici worden gebruikt. Maar hoe groot is die polarisatie? ‘Er wordt vaak gedacht dat boze burgers voor polarisatie zorgen. Dat Nederland door onvrede zowat in brand staat. Maar is dat echt zo? Ik wil voorbij de

aannames en veronderstellingen; ik wil het meten.’

De studie levert wetenschappelijke artikelen en een paar proefschriften op. Maar Vliegenthart wil ook een publieksboek over dit onderwerp schrijven en lesmateriaal ontwikkelen voor middelbare scholen. ‘En niet alleen voor het middelbaar onderwijs, het liefst ook voor het mbo. Daar is die kennis misschien nog wel harder nodig. En natuurlijk wil ik ook de politici zelf voorhouden wat de gevolgen zijn van een bepaalde manier van communiceren.’^{RK}